

կան չէ մեր Եկեղեցւոյ համար : Եթէ այս մասին ըսելը մի ունիք և ըսէք , պատրաստ եմք պատասխանելու . իսկ եթէ թողլով բուն խնդիրն ասկէջ անկէջ խօսքեր ընէք , մեզմէ պատասխան մի ստանաք :

ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ յիշատակներն աւելի ազդու տալաւորութիւններ ունին պանդուխտներուն վերայ հեռաւր օտարութեան մէջ : Ոմանք Հայրենեաց հոգն ու ջուրն յիշելով՝ կը հառաչեն : Ոմանք Հայրենեաց փառքն ու շքեղութիւնն յուշ ածելով՝ կը մոայտալին : Ոմանք Հայրենեաց աւերն ու տւերակներն միտ բերելով՝ կ'արտասուեն : Ոմանք Հայրենի խրախճաններն ու սրարդ կերակուրներն յիշելով՝ ախ ու վախ կը քաշեն : Եւ այսպէս Հայրենիքն ունի բիւր հրապոյրներ , բիւր յիշատակներ , որք ամեն օր եւ ամեն ժամ կը յուղեն , կը շարժեն տարագիր պանդխտի սիրտն և շատ անգամ ձայն ու լեզու կը տան եւ Հայրենի յիշատակաց երգաբան կը դարձնեն :

Հայրենասիրական սրտագրաւ եւ բնական երգերն համարեալ թէ մեծաւ մասամբ այսպիսի պարագաներէ ծընունդ առած են : Առնական թեւերով սիրելիներուն բարեւագիր զրկել . ծիծեռնակն տարագրական վիշտերու պատգամաւոր առաքել առ ծնողս . հողմերու եւ զեփուռներու հետ խօսիլ , և այլն և այլն . այս ամենն պանդուխտ սրտի զգացմանց հոսանքներ են , որոց ազդիւրն անսպառ է և աննկարագրելի :

Ո՛վ կը կարծէ թէ Հայաստանի Հիւրիան անգամ լեզու պիտի տայ Լեհաստանի գաղթական Հայ պանդխտին գոխասանքներ երգելու : Եւ սակայն կը տեսնենք ահա Հիւրիայի հետեւեալ ֆոլսանքէն (որ մեր ձեռքն անցաւ , մեր գաղթական Ազգայնոց այցելութեան ժամանակ) որ ձերունի պանդուխտ Դպիրն չուզեր փոխել իւր հայրենի Հերիսան (Հարիսան) օտարութեան համագամներու հետ եւ գովառանք տալէն չը կշտանալով՝ կը յուսելու . “ Զինչ աղբ որ կան յայտմ աշխարհի , չը զօրեն տալ . բեզ գովբ ալ ժանի ” :

Մ . Վ .

ԳՈՎՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԵՐԱՅ ՀԵՐԻՍԱՅԻ

Ի հողոյ հաւասար անկէ , և յանարժան յեր ծառայէ , յերդիւայի Միշտ Դպրէ , շա՛հարօրով Բարեւ հասցէ :

ԶՈՐՊԷՄՆ ձեր հարցանելով եւ զկենցաղն քննելով , Առողջ մնացք երկար ամօք , թէ ՚ի ցամաք եւ թէ ՚ի ծով , Մտամոլորս մեղաց գերի , թուղթ գրեցի Հերիսայի . Փուլով առ ձեզ առաքեցի , միթէ բարի լուր դայ ինձի : Մինչ նայելի ես դեգերած , անձամբ գծուծ մաքր կորած , Եւ աշխրներս միափած , կիտահիւանդ էի պատկած ,

Յանկարծակի զգուռն բացին, կնքած նամակն ինձ մատուցին,
Ասեն կարգան դու առանձին, դքու թղթին պատասխանին:

Չեւք եւ ոտք իմ յոյժ դողացաւ, Հերիսայի մինչ լուրն առաւ,
Հիւանդութիւնս առողջացաւ, հոգիս մարմնովս ուրախացաւ.
Հողեւոր Տէր, ես քո ծառայ, քեզ անառակ որդի եղայ,
Ես զաղտեցայ իբրեւ զԵւայ, թէ արժան չեմ զապուլ արան:

Սուրբ վարդապետ, սուրբ եւ արի, արթուն անունն զանեցի,
Շատ Հերիսա կերցուց մեզի, մէկին հազար իւրեան տացի.
Թէսէտ ես եմ խիստ մեղաւոր, հիւանդ հոգւով ճեր ալեւոր,
Խապուլ արէք սրտիւ բոլոր, զի ձեր առաջն եմ գլխիկոր:

Բարեկենդանն մերձեցաւ, ուրախութեան ժամն հասաւ,
Աբեղաթայն մօտեցաւ, մօրթէ խիւղին՝ ասացաւ.

Լեհու երկիրն որ մէք անկաք, ամեն բանէ զրկուեցաք,
Եկաք մարմնոյ ծառայ եղաք, եւ Հերիսայն բնաւ մոռցաք:

Յոյս ունիմ ես Տէրն ամենի, որ նա մեզի շատ ողորմի,
Թէ փոյթ չը տայ մահն մեզի, դարձեալ գնամ 'ի մեր տեղի.
Բարեկենդան է, մի՛ մեղադրէք, զինչ որ ասեմ, խապուլ արէք,
Հերիսային թափափիր տըլէք, եւ կանքսիկ ուտեցուցէք:

Ո՛վ Թոխաթցի Մինաս դուիր, Հերիսային փէշն կոյիր,
Թուլ ասուր զգօտիդ եւ կշտայիր, փախաքանացդ քո հասիր.
Ե՛ Հերիսայ իմ սիրելի, ամենեցուն ես ցանկալի,
Յերուսաղէմ, ամեն տեղի, թարց քեզ մատաղն ո՛չ լինի:

Ա՛յ Հերիսայ իմ գովական, իսկի չ'կայ ոք քեզ նման,
Ամեն մարդիկ քո դէմ դողան, եւս առաւել ես անարժան.
Ա՛յ Հերիսայ դու թագաւոր, քեզկեկն քեզ սպասուոր,
Եւ խորովուն քեզ մեծ զինուոր, փլափն քեզ նմանաւոր:

Ո՛վ զիւր մեռելն կ'ուսիրէ, պատարագօք զնա կու յիշէ,
Գիշերն 'ի բուն զքեզ կեփէ՝ եւ աւտըլանց առատ կը բաշխէ.
Ամեն մարդոց հեշտ ուտելի, եւս առաւել ճերոց դասի,
Թարց ծամելոյ մինչ կուլ տըլուի, յայնժամ հագին փառաւորի:

Ա՛յ Հերիսայ իմ սիրելի, շատ գովութեանց ես արժանի,
Շաքարն եւ մեղրն քո առաջի, ամենեւին չուկին անդի.
Ա՛յ Հերիսայ, ապուր գոված, յամենեցունց ես դու պառուած,
Թէ կենդանեաց եւ թէ մեռած, դեղձմաթի ես դու փորոյն քաղցած:

Ա՛յ Հերիսայ իմ գովելի, արժան լիցիս դու իմ բերնի,
Կահուղ լռով զքեզ կուլ տացի եւ անուշ գինովն թաղէի,
Ես ճեր ալեւորս մեղաւոր, զքեզ կու սիրեմ սրտիւ բոլոր.
Զինչ կերակուր այլ կայ աղւոր, ո՛չ են քեզի նմանաւոր:

Ո՛րքան անմիտ տգէտ մարդ է, որ զքո հարկերն չ'գիտէ,
Կամ զքեզ սիրով չ'մեծարէ, կամ առանց քեզ մաաաղ անէ.
Քահանայից դառք երամուլ, յորժամ ընթրիս լսեն քեզմով,
Մտնան զքունն յոյժ խնդալով, թէ Հերիսայ կուտեմք յտով:

Յորժամ առաւօտն լինայ , յեկեղեցին փութան նորա ,
Այլ ոչ ազօթք մտլին կուգայ , թէ Հերիսայն երբ մեզ կու գայ .
Երբ որ զՀերիսայն բերին , արդար իւրն վրան լին ,
Յայնժամ քահանայք օրհնեցին եւ բուրլառով խնկարկեցին :
Քահանայից դասք յնծային , սարկաւագունքն կայթեցին ,
Ժողովուրդքն խնդային , մինչ զպատառն պատրաստեցին .
Ո՛վ սպասաւորք , ուրէք , եկէք , ՚ի դրգալից մեծսն բերէք ,
Քահանայից սպաս տարէք , եւ երկցունհաց փայ հանեցէք :
Ո՛վ մատուռակ եւ դու ո՛ւր ես , շատ լից գինին , Ատառած սիրես ,
Եթէ գինւոյն ջուր խառնիցես , դատաստանին դաս սեւերես .
Անպակ գինին լից մեծ թասով , տուր որ խմենք շուտով շուտով ,
Զի Հերիսայն երեսն իւզով , վախենք պաղի ջրաէն փութով :
Երբ Հերիսայն բազմեցուցին , առջեւ քահանայիցն եգին ,
Տիկ մի գինի ալ հետ բերին , եւ մատուռակ ՚ի հետ նորին :
Այլ Հերիսայ զիս խեղճ արիր , որ յայս երկիրս ձգեցիր ,
Տարին անգամ չես հանդիպիր , որ զքեզ ինձիկ ՚ի կեր տայիր :
Ո՛վ , սրբան անուշ ես Հերիսայ , երբ արդար իւղ շատ լինայ ,
Յայնժամ սիրտս ուրախանայ , յորժամ դրգալդ բերնիս գէմ գայ .
Այլ ի՛նչ գովանք տամ ես քեզի , էրնէկ այնմ որ հանդիպի ,
Եւ եթէ երբեմն ինձ հանդիպիս , ՚ի մէջ սրտիս տամ քեզ անգի :
Զի՛նչ ազգ որ կան յայսմ աշխարհի , չ՛զօրեն տալ քեզ դովք արժանի ,
Քանզի դողան ՚ի դէմ քեզի , որպէս մեղուքն ՚ի դէմ քլին :
Վարդապետաց դասք ամենայն , եւ կրօնաւորքն միաբան ,
Յորժամ տեսնուեն զՀերիսայն , ամենեքեան ուրախան :
Երկրականքն ամենեքեան զերեցկեցին թարին տան ,
Ամեն ուսմունքն մոռանան , վազեն երթան ՚ի Հերիսայն .
Աղքատք եւ կոյրք որք կը մուրան , ծերք եւ տղայք կին պատուական ,
Ամենեքեան համանգամայն , վազեն երթան ՚ի Հերիսայն :
Մահմետականքն ամենեքեան , թողուն զիլիաֆն եւ զդարդայն ,
Զպէջրէկն ու զփաբլաւայն եւ գան ուտեն զՀերիսայն .
Իմամք սոյին թողան զսեղան , նոյնպէս թիւափան եւ զՂուրան ,
Մինչեւ ապտէստն մոռանան , յորժամ լսեն զՀերիսայն :
Կերակրոյ մէջն ես դու գոված , Լուսաւորիչն զքեզ օրհնեաց ,
Արար զքեզ եւ հաստատեաց եւ կերակուր մեզ պատրաստեաց .
Ազնիւ ծաղկանց դու նման ես , համասփիւռի վարդի թերթ ես ,
Ուր անդ եւ երբ եփեն զքեզ , անմահութեան հոտն բուրես :
Որպէս ոսկի անասրական եւ անգին քար ես պատուական ,
Մաքք քորք եղբարք ամենեքեան չը մոռանայք զՀերիսայն .
Հարբ եւ եղբարք իմ պատուական , խնդրեմ ՚ի ձէնջ յառաջական ,
Մեռած հոգիքն ուրախանան , չ՛մոռանայք զՀերիսայն :
Երբ որ եփեն զՀերիսայն , ինձ զարկալիս վնա կեր տան ,
Ի Ատառծոյ դարձցի փոխան , առցեն պտակն անասրական .

Մեռեալքն որ են ՚ի հող տապան , յորժամ լսն զՀերիապն ,
Յնծան հողիքն եւ զուարճանան եւ Արարչին մեր փառս տան :

Ի թուականիս հազար ամի , եւ ՚ի յամսեանն Փետրվարի ,

Որում օրն էր հինգ համարի , յոր զՀերիապն իմ գովեցի .

Բայց եւ զարիպս Թօխտթցի , Մինաս անուն մեղայ որդի ,

Եկեալ անկայ քաղաքն յԻլով , կարօտ մնացի Հերիապի :

Ծեր եմ ալեօքս սպիտակ , ակույ չկայ , բերանս դարտակ ,

Այն , Հերիապն գայր ինձ տաք տաք , կակուղ փխտէներ ու կարագ .

Երգս գրած է Մինասի , անմիտ յիմար եւ փանաքի ,

Ձեզ արմաղան ընծայեցի , որ զմեզ յիշէք սիրով սրտի :

Եւ որ ասէ մեզ ողորմի , բիւրապատիկ իւրեան տացի ,

Արժանացի Հերիապի , եւ մատուցման պատարագի .

Հայր Բէր Դ յերկինս ով որ ասէ , ուղիւ սրտով եւ զիս յիշէ ,

Նա ինքն զԵկայ՝ ձայնն լսէ , յաջակողմեան դասն դասէ :

ԼՈՅՍ

ՀԱՆԴԷՍ ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ

ԿՐԹՆԱԿԱՆ , ԱԶԳԱՅԻՆ , ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ

Սոյն վերնագրով նոր պարբերա-
կան մի սկսուած է հրատարակիլ ՚ի
Պօլիս խմբագրութեամբ Ղիմաքսեան
Հմայեակ Օ . վարդապետի : Վրդայ-
ին պարբերական թերթերու բազմա-
նալն գրասիրական յատանագիծու-
թեան նշան պիտի համարէինք , եթէ
անրնդհատ չըլտէինք արդէն իսկ եւ
զամ խմբագրութեանց կողմէն ար-
տունջներ եւ վճատական ազգարարու-
թիւններ բաժանորդաց սակաւու-
թեան մասին : Այս բաժանորդական
սակաւութիւնն եւս պարբերականաց
թերութեան եւ միօրինակութեանն
պիտի վերագրէինք , առանց ազգային
անընթերցասիրութենէն կամ անու-
սումնասիրութենէն գանգատելու , եւ

թէ Վրէ-է-էան Սահլո նման եղական
հանդէսներ եւս անքաջալեր վիճակի
մէջ չը տեսնէինք եւ շատ թերթերու
սկզբնաւորութիւնն , կարճատեւ չա-
րունակութիւնն եւ դադարումն մեզ
ծանօթ չը լինէր : Հատ սակաւութիւ
թերթեր կան մեր Վրդին մէջ , որ
երկարատեւ կեանք ունին եւ այն եւս
անշուշտ կամ խմբագրութեանց զու-
հողութեամբ կամ չաժանդդաց ան-
ընարողութեամբ : Հետեւապէս , որ
կողմէն որ նկատողութեան առնուիք ,
միտթարական չեմք գտնէր մեր ազ-
գային պարբերական հրատարակու-
թեանց վիճակն :

Ահա այսպիսի մի անմիտութար եւ
տխուր ժամանակի մէջ ԼՈՅՍՆ կրօնի
հրատարակիլ փայլուն անուամբ եւ
գեղեցիկ նշանաբանիւ : Ուրախ եմք
մեք սոյն նոր հրատարակութեան հա-
մար եւ իւր անունն ու նպատակն իսկ
մեր սիրտն կը ընու յուսով շահաւո-
րութեան : Բայց խմբագրութիւնն